

צמאה נפשי לאלוקים

לענין הור"ר אליהו בן בת שבע ז"ל

לאה אירן בת טאוס ז"ל

שיעורים בנושא התפילה - שי"א חתונה

היום א"ס ו'אב, ראש מיני חתונה לרבותי ע"פ

ועל המכנה כזה נהגו הסנהדרון הדמיוני והנביאים הקדושים ככל עסקיהם הזמניים עם היות שהיו מושגים מלחם האל יתעלה ומצדדים מלחן כי נלוו שהיטול והכפיון בנה שנידים להעזר בדעתם ויכולתם יהיה טוהר. עולם נידים ככר אפטר שעל ידו יחלס כח הצטחון ההוא זה כי כאלף בשלום הנוף וכדאיתו ומן פעולותיו הטבעיות יהיה שלום לכה השכלי להחמק בפעולותיו המיוחדות וכפסק אחר מהכה יפקד גם הוא מהמשכל ממשלתי ע"י זה צדיות הפעם המשכלת מתחזקת ומחלמה בפעולותיה המיוחדות ומשלמת אותן ככל עז יתשך אליה הוט הספר המסודר אליה מלחם הש"י והשגחתו המיוחדת עד שיחלמו כל עניניו בהכלית השלימות וכפי אשר יחסר ההחזקות על השלמות יחסר השפע האלהי גם הוא מתעני עשוי כי טבע המדרגות האלו לבא כזו אחר זו. עד שחיה זלח הלצה השכלית ופעולותיה 40 הככה לקבל ההשגחה האלהית האישית כמו שהורה. ההיולאטיה וכסותיה היא. נסיון וצדיות מושב אל הלצה הזאת השכלית ומי לנו גדול ומשום מלך ואהוב לאלהי ברוד אלוניו אשר היה מוכתם ומי כבוא כמות לה' ולכל ישראל ועמ"ל לא סר מהשגח כל מחלתי כמו להגלל מתק כל אופיו ונתק שגור. ולא סמך על הצטחותו כי ידע כי ישועת הש"י והצטחותו לא יסולו רק על כח המעשים את הוקו בפעולותיו האלוניות כל אשר חסוקו 45 סלל ובלאשי יחסר מתנו ככר יפול צו מוס העללה והיטול ויחס כמו מלקבל העזר והחטונה האלהית והוא מה שחייב אותו לשנות את טעמו להפחיל ולפדור ידיו על זקנו (ש"א כ"ח). כי עם שהא ענין של מילוק וציון ורסוק. ללל הפעם כיון שהיה באיפסותו לעשותו והוא אופן מחופשי ההללה ואם הוא מנוכה אס לא יעשה כזה יהיה חקיון נסק השגחתו ויגרום להדיח מעליו השועת והפעולה האלהית וכן"ש ט דמשי 20 אס ה' ועניו ומכל מגרותי הילני (תהלים לד). יאמר כי חסר שנותו את טעמו ועשור כל מה שצדו דרש את הש"י על הללתי ולא ענה אותו והלילו מכל מגרותיו מה שלא היה ראוי שיעשה כן אס לא יחלל את ידו בהשלמתו כל מה שצמק לעשות והוא עלמו מה שצדו בהיותו במערה בכל דברי השלמה ובפרט צוקו דבריו הצט יתן ורצה ואין לי מניח אחר מנוס ממני וכו' זעקתי אליך ה' אמתני וכו' (שם קמ"ב). אס 25 שכבר ענה לנו הנה והנה להעזר בשום השגחות מהמעשים האלוניות ולא מלל לא על לך ההמלע ללל שום אהבה רע כי אין לו מניח ולא להמלע את נפשו כי אבד מוס ולא על דרך הפיוס והבקשה כי אין דוכס לנפשו וכאשר כלתו אליו איפסות השגחות ממסגר נפשו וכו'. וזלח אסר (שם) ההשגחה אל כחתי וכו'. הוליה

הנפים ואף על פי שהן שנוי טבע של מצוי מאחד הנמצאים, הרי טבע אישי בני האדם לא ישנה אותם ה' כלל על דרך הנס, ובגלל היסוד הגדול הזה אפר מי יתן והיה לבבם זה להם וגו' ובגלל זה באו הצווי והאזהרה והגמול והעונש, וכבר בארנו היסוד הזה בראיותיו בכמה מקומות בחבורינו. ולא אמרנו זאת מפני שאנו בדעה כי שנוי טבע אחד מאישי בני אדם קשה עליו יתעלה, אלא זה אפשרי והוא נמצא תחת היכולת, אלא שלא רצה כלל לעשות זה ולא ירצהו לעולם כפי היסודות החוקיים התורתיים, ואלו היה מרצונו לשנות טבע כל אחד מבני אדם למה שירצה יתעלה מאותו אדם, כי או היו בטלים שליחת הנביאים וכל הצווי כולם.

כמה, מזה נבנים, ה, ז, פל

שתי ההנהגות הנסית והטבעית. נועדו לגלות אור ד', ואם אמנם מהנהגה הנסית מתגלה ביותר מציאותו יתברך. באמת גם ההנהגה הטבעית נועדה לכך, אלא שמפני שיגוב אורות הנעלמים בסדר הקבוע שאנו קורים לו טבע, אין ההויה כלה כדאית לגלוי האורות האלה, ולכן הם בהעלמה גדולה. דוקא בהנהגה הקבועה גנוזים אורות יותר נשגבים, אך יש הבדל בין הנהגת הטבע ביחס לעמים, לבין הנהגת הטבע ביחס לישראל. העמים שאינם יכולים להביט כאור פני אלהים חיים. להם הנהגת הטבע אינה אך מפני מעוט האור, אולם לא כאלה 40 חלק יעקב שאצלם הנהגת הטבע דוקא מפני רבוי האור. ועתידים ישראל שיגיעו גם לגלוי האורות הנעלמים שכטבע שהם האורות היותר גדולים ונשגבים.

כמה, מזה נבנים, ה, ז, פל

הגם ואומרים על הנסים במטבה ונפגרים קודם על הכל וכו' ואס לא אמרו אין מחזירין אוסון [סור] וע"ל ס' חרפ"ב ונ"מ יוכל לאתרו בחוק שאר הרמון ויאמר הרמון הוא יעשה לנו נסים כמו שטעה בימים ההם וכו' והכי נהוג כל זו].

כמה, מזה נבנים, ה, ז, פל

הרמון הוא כן ועין מ"ש א"ר בכ"ש דא"ר דמוכה בברכות שאין להתפלל שיעשה לו גם מ"מ כיון שאומר יעשה לנו לשון רבים שפיר דמי ולכן בנוסח שאמר נשיאת כמים לאומר ויעשה כי נסים רק ויעשה לנו ונס יס לחלק דבנת ההיא דמלחמת חשמונאי שהננים היו דרך טבע העולם לא היה תפלת שוא אבל צריך ליתור מלהתפלל שיעשה לו גם היצא מדרך טבע העולם ואין איה מעוכא דר"ה בן דום דרב נב"ר וע"ד ותנור אומר ויקם ע"ש :

לענין חתונה, ה, ז, פל

אחת חקום חרמם ציון כי עת, לונגה כי בא מועד' ויקודש שמו. המזל בישראל. ובפעם למעט ולמעט עמו ותחלתו. בשדור הטבע ובנשים גלויים. ומתוך צרה ימציאם מרות ודוחה - עת צרה היא ליעקב וממנה נחלצו. ואף על פי שאין מבורין מעשה נסים, (ברכות דף ט"ז) אבל שונות. חמים המבטחים לנו. על ידי הנבואה, שבכחות צדתיים לבוא - ושמיר צדתיים. ויהי חזק יעשה לנו נסים. כמו שיעשה לאבותינו בימים חתם בזמן הגוי. (ראש ק"ר בספר שר שנת כ"ב).

לענין חתונה, ה, ז, פל

1. ונתו רבנו שמעון הפקולי הסדיר י"ח ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר בביבנה (ברכות כ"ח). אמנם מצד יכולת הבב"ת ית' אין שייך סדר והדרגה. אבל הרי אנו רואים שרצונו ית' הוא לתן סדר למציאות והדרגה להלכותיהם של הנמצאים, ודוקא בסדר והדרגה נשיג חכמתו ושלמותו ית'. אפילו הנסים, שהם למעלה מן הטבע, ג"כ יש בהם סדר מיוחד ראוי להם, ואינם בלא יחס 5 למלהך כלל הבריאה והמציאות, כאשר באר מהר"ל מפראג ז"ל בס' גבורות ד'. ועל שינוי סדרי בראשית לצורך היחוד אמרו חז"ל "כמה גרוע אדם זה" (שבת נ"ג). כי הדרך שבחר בה ד' להנהיג עילמו, בסדר והדרגה, היא דרך השלמות הטובילה אל התכלית העליונה. ואם לפעמים יהיה הצורך מניע לעשות בה 10 דבר, שגראה לנו כשינוי סדר, אין זה כי"אם לפי ראות עינינו ולא לפי האמת. אלא שיש סדר למצב המוסרי של המציאות, כמו שיש סדר למצבה הטבעי. והסדר של המצב המוסרי פועל הוא בעקר הסדר של המצב הטבעי, ולפעמים נעלם כמו ולפעמים יתגלה וידאו לנו נסים. על כן ניתן הסדר לתפלה. כי שלמותה של התפלה, שאנו צריכים לגלות בה חפצנו, שיעשה רצונו בעולם, היא להיותה על הסדר וליחס את בקשותינו בה ג"כ אל הסדר הנערך להדרגה.

2. ולפי דמיונם המשובש והמטושש אס רעב אדם ופנה אל הלחם ואכלו שמתרפא מאותו הצער הגדול בלי ספק, ואם נאמר שהסדר בטחוננו מה, ותוי שושים יאמר להם, כי כמו שאנו מוחה לה' בעת האוכל שהמציא לי דבר להסיר רעבוני ולהחיותני ולקיימני כך נודה לו על שהמציא רפואה המרפאה או מחלתי כשאשתמש בה.

3. כיהן ה' אלמני חתונה, כסחם כד-ב

4. ומלות שאינו ברשותו, וידו נ"כ על שחין רלווי לאדם להתפלל לחל חסילו על דבר סכנתו. אס יש יכולת צדו וברשותו להשלים סדר הטוב, כי חסילו שחין לו סת בסלו חלה כדי סעודה אחת ולומר מה אוכל לחמר הרי סוף מקטני חמוס (ובמות ס"ג), כ"ס להתפלל לחל שחין לו מונוס כסיות לחל ידו לחלל ממה שיש צדו, או יוכל להשחנר אל לרור נקוב, וכח"ס דוד מ"ס (תהלים ס') הסס לנו עזרת מלך וסוף חסועת חדס, כלומר השחין חנו וכולן להושיע עלמנו בדרך הטבע והשועתנו סוף סוף, חז הסס לנו עזרת מלך, כי כשאחנתו יכולים להושיע עלמנו בדרך טבע, לא יבקש מה' שיעשה לנו ככלותו ושיעזור לנו מחלך :

לענין חתונה, ה, ז, פל

וע' חמרו (שבת עג): בלוחו שנתחמו לו דדין כחשה והיקר את בנו כמה גרוע אדם זה שנתחמו לו סודרי בראשית דלם לא היה גרוע היה הסי' מושיעו בדרך הטבע שימין לו שיוכל לשכור מניקת ומה שהורג' ללם בשיטוי טבע הוא רק מלד שהוא גרוע ולא היה מדה"ד מסכים. והברכה שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה מורה שאנחנו מבקשים שיעשה לנו גם עכשיו נסים כאלה כמו שעשה לאבותינו בימים ההם ועל נסים בשיטוי סודרי בראשית אין אדם ראוי להסתפל מבראשית (שם לב). שמנכין לו מזכותיו ואסור ליהנות ממעשה נסים כמ"ש (תענית כד): לא תזכנן דמעשה נסים הוא. וחזקתו שהסתפל על נסים שאמר אני יסן על מטתי ואחה עושה נסים (כמ"ש איכה רבתי פ"ד) ולא ראה ללחום ולהיות מלובש בדרך הטבע הוא ג"כ לפי שראיה שאין דורו ראוי לכך שהעולם ידון אחר רובו ורובו דרובא ישראל לא היו אז כראוי כי עשרת השבטים גלו אז בשונם וגם בירושלים עממה היו הרוב אחר שבא וביעמו. וחזקתו בעלמו היה מסופק בהישועה מלד הרוב שהיו כעדרו עד שנאמר לו שקשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מהמנין (כמ"ש סנהדרין כו). ולזאת כיון שכרוב לא היו כראוי להסתפל להקב"ה שיעשה הוא כראוי ית' ואני יסן על מטתי ואחה עושה. ולכן אין לנו מברכים בפסח שעשה נסים שיהיה נראה שאנו חפשים שיעשה לנו גם עכשיו נסים כאלה ועי' אין לברך ככ"ל רק אתו מבקשים שישונו אליו וגשועה ויגאלנו במשפט. אמנם בחנוכה ופורים היו הנסים מלובשים בטבע ובלא שיטוי סודרי בראשית. ובפורים היה דרך הטבע גמור שבביל שהמלכה היחה מישראל ועמדה לברך על עממה עשה המלך ראוה ושה להרוג את שוגרי ישראל. ואף שבאמת היה נסים ופלאות של הש"י מתחלה ועד סוף

נג 33 מלמין פ"י 33 - פ"ג מ"א, ס"ג

כי תיבך מעשה ופני שיכונם בחשוקו רוח שעות כזה שיחפון לעשות כבלה כואת בפני שריו שיבשו אללו ומלד שלא רחמה למלאות השעות שלו יהרו את חשמו המלכה. גם אח"כ במעשה אסתר שיחליו מלך גדול ליקח אשה שלא ידע מולדתה ועמה. וגם אח"כ במעשה בנות ווארש שלח הקב"ה הרשעה קודם למכה. גם בלילה הוא גדרה שנת המלך וכל שאר המעשים שהיו שם. אבל מ"מ לא היה נראה צחות להשתנות סודרי בראשית. וכמו כן בחנוכה לא היה נראה מ"מ בראשית כי היה התחלת הגם ע"י מלחמה והיו יכולים ג"כ לקרב הדבר אל השכל אף שפלו גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים ויכל להיות מלד ישראל הלכו במסירה נפשם ונחרטו ליהרו על קידוש השם והיונים לא מהרו נפשם ולכן גברו והשתוואים. וכדומה ענינים שיוכל להיות במלחמה לפעמים שיחבזר החלש על הגבור. ואף דבאמת היו התשועות והנסים והנפלאות מן השמים מ"מ מאחר שלא היה התגלות שיטוי סודרי בראשית. עג נסים כאלה שלא מלד השמות סודרי בראשית ראשים להסתפל תמיד. ולכן שאנחנו מברכים שעשה נסים בחנוכה ובפורים שיחשורר נסים כאלה גם עכשיו כמו שמזכירין שעשה נסים לאבותינו בזמן הזה. ולכן בטוסח מי שעשה נסים בשבת שמברכין אין אתו אומירין בלשון מי שעשה נסים לאבותינו וגאל אותם הוא יעשה לנו נסים ויגאלנו כי אין ראשים להסתפל על נסים כאלה שנעשה במצרים ואנחנו מבקשים רק מי שעשה אז הנסים יגאל אותנו גם עכשיו מלד התקרבות הקץ של בעתה וכמו שאמרנו שבביל ישראל מלד שמוסר לנו הסדרשות הזמנים יש יכולת למדס אחרים ושיהיה בעתה ובקרב ויגאל אותנו :

12 **ת"רע (א) ח' ימי חנוכה.** בטור הביא לנסה אחרת קנעום ח' ימי הקשה ב"י למה קנעו ח' ימים כיון דנשמן שפך ח' בן כדי להדליק ליל א' במלא שלח נעשה נס אלל לו ימים ות"י ג' תירולים ע"ש ועל כולם ק' שאין לנו דמו מזה שנעש' כן וא"כ ה"י לרבותינו להזכיר דבר זה כדי שגדל הנס מה שבעשה בליל הראשון ולי"י לתרן דלמסרע אזו רוחין שנס בלילה הראשונה היה נס דמנינו בספר הזוהר על פסוק מה יש ליכי בכית שאין הוא ית' עושה נס ליתן ברכה יאלא במה שיש כבר בעולם ואפי"ה הוא דבר מועט אז הוא ית' ונתן ברכה להרבות המעט משא"כ בדבר ריקן אין שייך בו ברכ' לעשות בריה חדשה ע"כ יוחא כאן דאלו בירק כל מה שה"י בלילה הראשון לא היה מקום לנס לחול על שום דבר אלל ודלוי דנס בליל הראשון נשתיר ממנה שתי' ראוי לה וממנה נשתיר. ועל אותו השיור באה הברכ' שנעש' שם נס להרבות אותו וא"כ ראוינו שנס בלילה הראשונה נעשה נס :

36 פ"ג מ"א, ס"ג

13 **והטעם** שהורטו להדליק ח' ימים מאותו סך מפני שכל ישראל היו בחוקת עמתי מתיים וא"ל לתקן שמן טהור עד שיעברו עליהם 4 ימים מיום 5 עומתאם ויום א' לכתושת הותיחם ותקובם להוציא מהם שמן טהור וכו"ל כתב שהיה להם שמן טהור רחוק ד' ימים והוצרכו ח' ימים כיון הליכה וחזרה ואיכא למידק למה קנעו ח' ימים דכיון דשמן שפך 10 ימים בו כדי להדליק לילה א' במלא שלח נעשה הנס אלל ב' הלילות ו"ל שהולקו שמן שפך לח' חלקי' ובכל לילה היו שנתני' במנוח חלק א' והיה דולק עד הכקר ומלא שבכל הלילות נעשה נס ועוד י"ל 15 שלאחר שנתנו שמן בנרות החטרה כשיעור נשאר הסך מלא כבתחלה וזיכר הנס אף בלילה הא' א"ע שבלי לראשון נחנו כל השמן בנרות ודלקו כל הלילה ובבקר מלאו בנרות מלאים שמן וכן בכל לילה ולילה :

37 פ"ג מ"א, ס"ג

בעניני דיומא בהארת קדושת חנוכה. דרשתי ביסוד הנס של היום הראשון, שהיה בהשגרת מעט השמן כדי הסי' שהו לא ה"י מאי אפשרות של גס על לא זכור, כי זה באמר רק בענין נס שיע"פ נביא. שעכ"פ מוגבל הוא מצד של השליחות ע"י כח בשר ודם, אבל בנס שנעשה בלא גורת נביא רק מרעותא עילאה היד ד' תקצר לחדש יש מאין. אמנם עיקרא דמילתא הוא מפני המצוה של שמן זית, שאם ה"י כל השמן כלה, ונתחרשה בריאה, אין זה בכלל שמן זית, ושיטת רש"י מנחות ס"ט בחיטים שירדו בעבים, שלא ע"י גס כדי התוסי' שם, היא משום דע"י נס בריאה אחרת היא ואינם בכלל חיטים כלל, ולא צריך קרא דמושבותיכם למעט, דהוה בקטניות ושאר מינים, וה"ז אין זה שמן זית, והיה הזכרה להשאיר מעט, וע"כ היה הנס גם ביום ראשון וגרם לקביעות שמונת ימים.

38 פ"ג מ"א, ס"ג